

Šľachtiteľský program plemena angloarab

Šľachtenie plemena angloarab vychádza zo Zákona NR SR č. 194/98 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat, a o zmene a doplnení Zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, Vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2015/262, ktorým sa v zmysle smerníc Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES stanovujú pravidlá týkajúce sa metód identifikácie zvierat čelade koňovitých (nariadenie o pasoch pre kone), Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošipaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat (nariadenie o plemenitbe zvierat), STN 46 6310 „Plemenné kone“ z roku 1997. Dlhodobou sa riadi zásadami stanovenými v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení teplokrvných koní na území Slovenskej republiky. Dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov koní na Slovensku, družstvo (ďalej len ZCHKS), ako uznaná chovateľská organizácia poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len MPRV SR) vedením plemennej knihy (ďalej len PK) plemena angloarab. Šľachtiteľský program (ďalej len ŠP) plemena angloarab je súborom opatrení, na základe ktorých sa stanovuje chovný cieľ populácie. Chovný cieľ pre angloaraba sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti. ŠP je vypracovaný tak, aby bol v súlade s vykonávacím Nariadením Komisie (EÚ) 2015/262 a Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012. Opatreniami šľachtiteľského programu by malo dochádzať k zvyšovaniu genetickej hodnoty a výkonnosti populácie angloaraba tak, aby bol konkurencie schopný ostatným teplokrvným populáciám koní chovaným v Európskej únii (ďalej len EÚ). Mal by nadväzovať na obdobné programy teplokrvných koní v EÚ.

1 Chovný cieľ plemena angloarab

Cieľom šľachtenia je ušľachtilý, korektný a výkonný teplokrvný kôň stredného rámca, s dobrými líniami, s kmihuplnými, priestornými, pružnými a korektnými chodmi, ktorý je pre svoju jazditeľnosť, vytrvalosť, temperament, charakterové vlastnosti a dobré zdravie vhodný pre všetky druhy výkonnostného jazdeckého športu v rámci disciplín zahrnutých vo FEI, najmä pre vytrvalostné disciplíny.

Minimálna výška na kohútiku palicová je u žrebcov 155 cm a u kobýl 152 cm.

2 Selekčný program plemena angloarab

- a) Zlepšovanie genofondu a exteriéru chovných koní sa zabezpečuje systematickým výberom (selekciou) na základe informácií získaných pri hodnotení žrebcov a kobýl.
- b) Kone môžu byť zapísané do PK vtedy, keď budú zhodnotené nasledujúce kritériá.

2.1 Pôvod

Do PK plemena angloarab môžu byť zapísané len jedince, ktorých predkovia sú príslušníkmi populácie plnokrvného araba alebo shagya araba a anglického plnokrvníka, pričom percentuálny podiel arabského plnokrvníka a anglického plnokrvníka nesmie klesnúť pod 25 % pri počítaní do šiestej generácie. Kone, ktoré nespĺňajú tieto podmienky, ale môžu produkovať potomstvo spĺňajúce uvedené podmienky, sú zapísané do registra chovov.

2.2 Posudzovanie zovňajška (exteriéru)

Pri posudzovaní zovňajška sa predovšetkým hodnotí plemenný typ, pohlavný výraz, telesná stavba, korektnosť a pravidelnosť chodov, ich kmihuplnosť, priestrannosť a ďalej celkový dojem koňa. Minimálna palicová výška na kohútiku pri zápise do hlavnej a pomocnej plemennej knihy je u kobýl 152 cm, u žrebcov 155 cm. Metodické zásady stanovuje Rada PK plemena angloarab.

2.3 Posudzovanie výkonnosti

Posudzovanie sa vykonáva pri skúškach výkonnosti žrebcov a kobýl a pri zápise do plemenných kníh. Posudzuje sa predovšetkým charakter, temperament, pohotová pripravenosť k výkonu, jazditeľnosť, skokové vlohy, pohybové nadanie, vlastná výkonnosť, zdravie, konštitučná tvrdosť a životnosť koňa.

2.4 Pri posudzovaní vlastností sa používa bodové hodnotenie škály 1 – 10

Bodové hodnotenie s charakteristikou:

Trieda	Počet bodov	Požiadavky
Super elita (SE)	od 9,1 do 10,0	kôň zodpovedajúci požiadavkám na plemenné kone s úplne vyjadreným typom, vynikajúcim súladom a korektnosťou telesnej stavby, s pôvodom obojstranne preukázateľným do IV. generácie predkov
Elita (E)	od 8,1 do 9,09	kôň zodpovedajúci požiadavkám na plemenné kone s úplne vyjadreným typom, vynikajúcim súladom a korektnosťou telesnej stavby, s možnými nepatrnými exteriérovými nedostatkami, s pôvodom obojstranne preukázateľným do IV. generácie predkov
Trieda I.	od 7,1 do 8,09	kôň zodpovedajúci požiadavkám na plemenné kone s dobre vyjadreným typom, s nepodstatnými nedostatkami zovňajšku, s pôvodom obojstranne preukázateľným do IV. generácie predkov
Trieda II.	od 6,1 do 7,09	kôň zodpovedajúci požiadavkám na plemenné kone s dostatočne vyjadreným typom, s menšími chybami zovňajšku, pôvodom obojstranne preukázateľným do III. generácie predkov
Trieda III.	od 5,1 do 6,09	kôň zodpovedajúci požiadavkám na plemenné kone s dostatočne vyjadreným typom, s malými chybami zovňajšku, s najmenej jednostranne preukázateľným pôvodom

2.5. Ako ďalšie selekčné kritériá sa používajú:

- hodnotenie plodnosti u žrebcov, % žrebnosti a natality v minulých pripúšťacích obdobiach;
- kontrola dedičnosti úžitkových vlastností pomocou hodnotenia potomstva hlavne pri triedení žriebät pri registrácii, na prehliadkach, výstavách, pri hodnotení v testáčnych odchovniach, pri skúškach výkonnosti, pri hodnotení 70-dňového testu, pri hodnotení KMK, pri hodnotení vlastnej výkonnosti, pri predvýberoch a výberoch žrebcov do plemenitby, pri hodnotení zdravotného stavu žrebca a jeho potomstva;
- hodnotenie dlhovekosti v reprodukčnom procese kobýl:
  - dobre plodné (3 žriebätá v 5 chovných rokoch),
  - veľmi plodné (6 žriebät v 8 chovných rokoch alebo celkom 10 narodených žriebät).

Ďalšie selekčné kritériá pre hodnotenie kobýl:

- registrácia žriebät, na výstavách a zvodoch,
- pri výkonnostných skúškach,
- pri hodnotení KMK,
- pri hodnotení Šampionátu mladých koní,
- pri preraďovaní kobýl do vyššieho oddielu PK na základe informácií o potomstve,
- na základe testácie plemena zaradeného k populáciám ohrozených druhov prostredníctvom výsledkov súťaží organizovaných SJF.

Pre eliminovanie subjektívneho hodnotenia sa využíva lineárny popis exteriéru.

3 Akceleračný program plemena angloarab

Akceleračný program (ďalej len AP) sa v súčasnosti z dôvodu nízkej početnosti koní plemena angloarab neuplatňuje.

4 Kontrola úžitkovosti a dedičnosti

ZCHKS ako uznaná chovateľská organizácia v zmysle štatútov PK a STN 46 6310 „Plemenné kone“ vykonáva kontrolu úžitkovosti žrebcov a kobýl na základe výkonnostných skúšok, následnej kontroly vlastnej úžitkovosti, Šampionátu mladých koní, Kritérií mladých koní (4 – 6, resp. 7-ročných).

Metodický pokyn pre výkon KÚ koní plemien v kompetencii ZCHKS:

4.1 Predvýber pre populáciu plemena angloarab

ZCHKS v spolupráci s Výberovou komisiou pre chov koní pri MPRV SR vypracoval metodické pokyny pre predvýbery žrebcov a kobýl pred ich zaradením do 70-dňového testu.

Na základe výsledkov hodnotenia v predvýbere budú žrebce a kobyly zaradené do 70-dňového testu prípravy na skúšky výkonnosti, ktorý môžu absolvovať iba pod vedením vedúceho výcviku s kvalifikáciou „tréner“ – licencia potvrdená na príslušný rok.

Jednou z možných podmienok udelenia výberu pred zápisom 3-ročných žrebcov a zaradením kobýl do PK je absolvovanie výkonnostných skúšok.

Pri predvýbere minimálne 3-členná komisia 10-bodovou stupnicou hodnotí:

4.1.1 Pôvod

Pri hodnotení pôvodu sa posudzuje kvalita chovnej a úžitkovej hodnoty predkov do štvrtej generácie, stupeň a účelnosť použitia príbuzenskej plemenitby, homogenita skladby rodokmeňa vzhľadom na zastúpené plemená. Použité plemená v rodokmeni žrebcov a kobýl musia byť v súlade s čl. 2.1 Šľachtiteľského programu plemena angloarab.

4.1.2 Plemenný typ a pohlavný výraz

Vybrané žrebce a kobyly musia byť typovo v súlade s charakteristikou chovného cieľa, s výrazným pohlavným dimorfizmom.

4.1.3 Exteriér

V rámci exteriéru sa hodnotia:

- a) telesné línie - krk, hrudník, plece, chrbát, bedrá a zadok;
- b) fundament - hrudníkové a panvové končatiny vrátane kopýt;
- c) celkový súlad - harmónia telesných partií vrátane hlavy, celkovej stavby a rámca spoločne s ušľachtilosťou a konštantnosťou pri rešpektovaní úžitkového typu a plemennej príslušnosti.

4.1.4 *Mechanika pohybu*

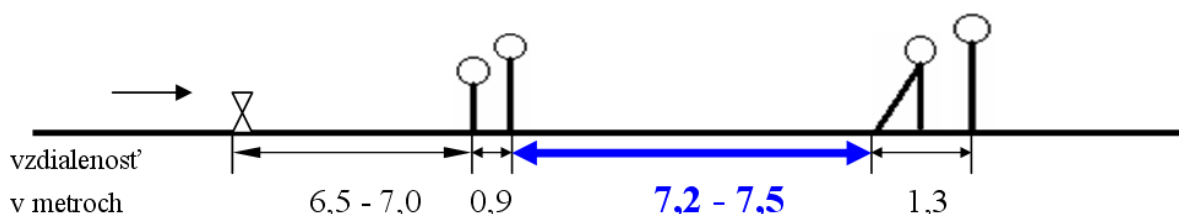
Mechanika pohybu sa hodnotí pri predvedení žrebčov a kobýl na ruke v kroku a v kluse. Následne sa hodnotí mechanika pohybu vo voľnom pohybe v krytej jazdiarni. V rámci kvalitatívnych vlastností mechaniky pohybu sa posudzuje spôsob pohybu, priestrannosť, pružnosť, takt, akcia a kadencia.

4.1.5 *Skok vo voľnosti*

Touto skúškou sa hodnotia skokové schopnosti koní pri skákaní vo voľnosti, t.j. pri maximálnom obmedzení vonkajších vplyvov.

Hodnotí sa ochota, pokojné správanie koňa a spôsob vykonania skoku (skokový štýl, pozornosť, technika práce nôh, obratnosť, pružnosť, kmih, výbušnosť, snaha o nápravu predchádzajúcej chyby a pod.). Schopnosti koní pri skákaní vo voľnosti sa skúšajú v krytej hale alebo v ohraničenej otvorenej jazdiarni v uličke. Kone absolvujú skúšku samostatne, po jednom, pri voľnom pohybe po vypustení z ruky do skúšobnej dráhy, bez použitia biča či iných verbálnych pomôcok. Skáče sa na ľavú ruku!

Skok pozostáva z kavalety vysokej **50 cm**, na vzdialenosť **6,5 – 7,0 m** doublebar vysoký **80 – 90 cm**, na vzdialenosť **7,2 – 7,5 m** doublebar vysoký **110 – 120 cm** pre 3-ročné, resp. **120 – 130 cm** pre 4-ročné žrebce, široký 130 cm s prednou šikmou stenou.

4.2 *Výkonnostné skúšky pre populáciu angloaraba*

Pri výkonnostných skúškach 5-členná komisia hodnotí nasledovné znaky:

4.2.1 *Plemenný typ a pohlavný výraz*

- žiadaný je moderný typ športového koňa strednej veľkosti s homogénnym pôvodom, dostatočne osvalený, s dobrými líniami, suchými kĺbmi a fundamentom, s dobrým pohlavným výrazom. Nežiaduce sú jedince neharmonické, bez pohlavného výrazu, s nehomogénnym pôvodom, s hraničnými minimálnymi alebo maximálnymi telovými mierami.

4.2.2 *Stavba tela (exteriér)*

- jedince zaraďované do chovu by mali mať harmonickú stavbu tela, pričom:

- **hlava** by mala byť ušľachtilá, suchá, oko výrazné, nozdry výrazné, papuľa elastická. Nežiaduca je ťažká veľká hlava, zapadnuté „prasacie“ alebo „rybie“ oko, poprípade oko s výrazným bielkom. Na papuli je nežiaduci krátky kútik.
- **krk** je dostatočne dlhý, dobre osvalený, zužujúci sa k hlave, stredne až vyššie nasadený. Nežiaduci je nízko alebo vysoko nasadený krk, príliš dlhý alebo krátky krk, zle viazaný k hlave. Nežiaduci je veľmi úzky, jelení, labutí, slabo osvalený krk.
- **plece a chrbát** – požadovaná je široká a dlhá lopatka, s dobrým osvalením, prechádzajúca cez dostatočne dlhý kohútik v stredne dlhý, pružný chrbát, ktorý pokračuje plynulo v dobre viazané bedrá. Nežiaduca je strmá, krátka lopatka, veľmi výrazný alebo nevýrazný kohútik, mäkký alebo kaprí chrbát, dlhé odsadené bedrá.
- **rámec tela** – požadovaný je primeraný, harmonický, obdĺžnikový rámec tela. Nežiaduci je malý alebo prerastený neharmonický rámec tela.
- **hrudníkové končatiny** – požadovaný je pravidelný postoj, suché výrazné kĺby, pri hodnotení zo strany kolmo smerujúce k zemi zo stredu pleca, predlaktie dostatočne dlhé,

široké, svalnaté, záprstie by nemalo byť príliš dlhé a malo by predstavovať 2/3 predlaktia. Sponka pružná, uhol sponky je 45 – 50°, kopyto pravidelné, dostatočne široké, s kvalitnou rohovinou, s uhlom kopyta 50°. Nežiaduce sú všetky nepravidelné postoje, lymfatické kĺby, zaškrtené záprstie, zlé uhlovanie sponky ako aj kopyta, dlhá alebo príliš krátka sponka, nekvalitná drobná rohovina kopyta.

- **panvové končatiny** – požadovaný je pravidelný postoj s mierne šikmým zadkom, dlhým, dobre osvaleným stehnom, silným kolenom, suchým a dobre uhlovaným päťovým kĺbom. Podpätie silné, harmonicky nadväzujúce na sponku, ktorá tvorí so zemou uhol 50 – 55°. Kopyto je pravidelné, dostatočne široké, s kvalitnou rohovinou, s uhlom kopyta 55°. Nežiaduce sú všetky druhy nepravidelných postojov, úzka a krátka päta, zrazený zadok, výrazne viditeľná krížová kosť.

V rámci hodnotenia mechaniky pohybu sa hodnotia kvalitatívne ukazovatele, medzi ktoré patria:

- **korektnosť pohybu** – pri hodnotení spredu a zozadu je požadovaný pravidelný pohyb v jednej línii. Nežiaduci je krúživý pohyb, nepravidelný pohyb, strúhanie, „kohútí“ krok.
- **krok** – požadovaný je štvortaktný pravidelný energický krok s predšlapovaním stôp panvových končatín pred stopy hrudníkových končatín. Nežiaduci je mimochod alebo jeho náznaky, „kohútí“ krok, nákok, málo priestorný krok bez kmihu a energie.
- **kmih a elasticita pohybu v kluse** – požadovaný je dvojtaktný chod s dostatočne vysokou akciou, dostatočne priestorný, elastický a energický pohyb končatín s výrazným posunom dopredu vychádzajúci od panvových končatín. Pohyb hrudníkových končatín vychádza z pleca. Nežiaduce sú poruchy taktu, malo priestranný a plochý chod bez kmihu.
- **cval** – požadovaný je trojtaktný elastický, energický ruch s dobrým posunom vychádzajúcim z panvových končatín, s pružnou päťou. Nežiaduci je málo priestorný cval s poruchami nohosledu, s malým posunom, s nepružnou päťou.
- **skok vo voľnosti** – požadovaný je sústredený skokový prejav s chuťou skáčuceho koňa, s energickým odrazom, s dobrou prácou hrudníkových končatín, s dobrým „lukom“, s výrazným pohybom kohútika, pružným chrbtom, so schopnosťou otvorenia päťového kĺbu pri odskoku. Nežiaduci je rýchly nekontrolovaný pohyb s „visiacimi“ hrudníkovými končatinami, nesprávne použitie chrbta pri skoku vo voľnosti, nepozornosť počas skoku.
- Počas 70-dňového testu sa hodnotí **výcvik**, pričom je požadovaný charakterný kôň s primeraným charakterom, dobre krmiteľný, ktorý je pokojný v maštali, pri ošetrovaní, i pod sedlom. Nemá žiadne problémy pri kovaní a veterinárnych zákrokoch. Nežiaduce sú jedince nervózne, nechotné spolupracovať, ktoré zle spolupracujú pri kontrolovaných ukazovateľoch. Nedostatkom je zlá krmiteľnosť, mäkká konštitúcia.

4.2.3 Jazditeľnosť

- skúškou jazditeľnosti sa posudzuje a hodnotí jednoduchosť jazdenia koňa pod sedlom a jeho pohybových schopností na tento druh práce. Skúška sa vykonáva tzv. testom cudzími jazdcami.

Hodnotí sa predovšetkým:

- uvoľnenosť, prístupnosť, ohybnosť a rovnováha koňa;
- sústredenosť, reakcia na pomôcky a ochota koňa;
- prejavené pohybové schopnosti koňa (pružnosť, takt, skokový prejav a ďalšie).

Pri teste určený jazdec preskúša v priestore otvorenej jazdiarne alebo krytej haly každého koňa maximálne pätnásť minút. Testuje sa výška požiadaviek daných stupňom výcviku. Jazdiareň sa na túto skúšku vybaví kavaletovým radom a aspoň dvoma cvičnými prekážkami. Pred testom sa môže každý kôň 15 minút viesť v kroku.

Testujúci jazdec po skončení skúšky samostatne zhodnotí každého jedinca známku. Komisia určí výslednú známku za jazditeľnosť s prihliadnutím na vyjadrenie vedúceho

výcviku a testujúceho jazdca. V prípade ochorenia alebo náhleho zranenia koňa v termíne tejto skúšky sa tento znak hodnotí priemerom troch predchádzajúcich klasifikácií vedúceho výcviku v tréningovom protokole.

4.2.4 *Drezúrna úloha*

- čas potrebný na splnenie tejto úlohy je asi 5 minút. Jazdí sa podľa nasledujúcej úlohy:

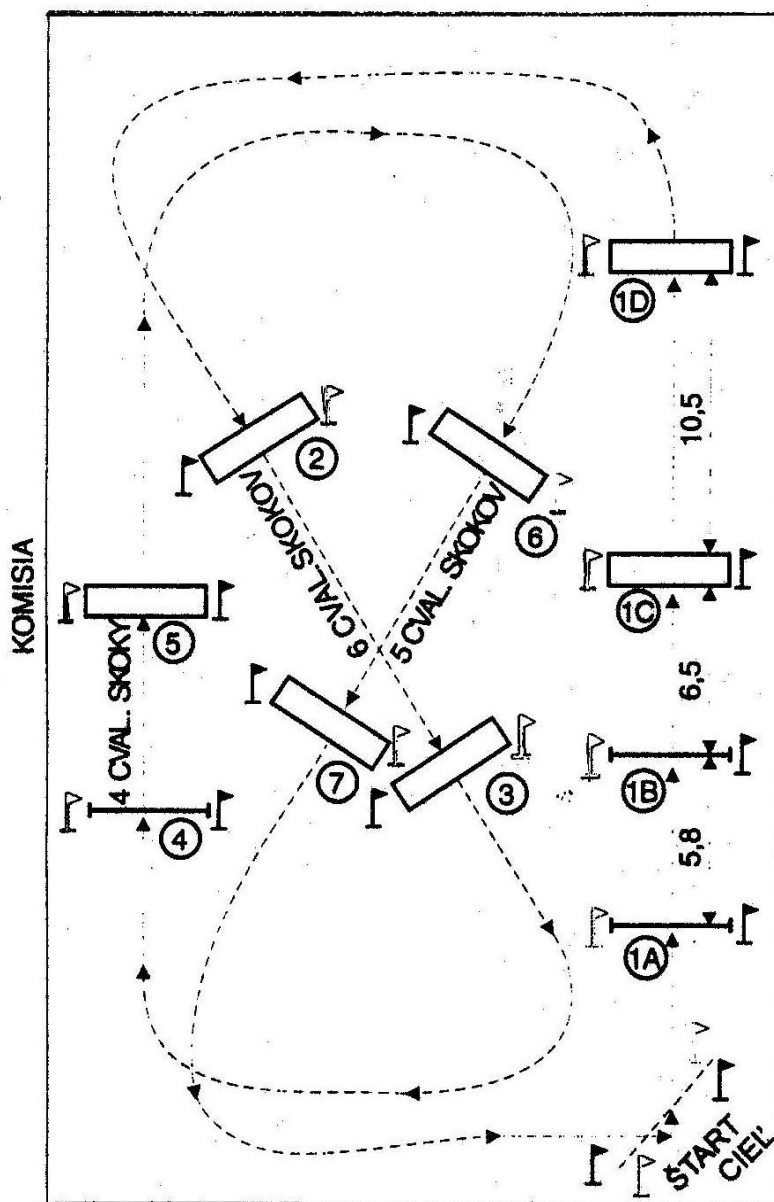
Číslo úlohy	Označenie	Cvik
1.	A	vjazd krokom
2.	X	stáť, pozdrav, krokom vpred
3.	C	na pravú ruku, ľahký pracovný klus, 1-krát okolo
4.	MXK	po diagonále zmeniť smer (vysedieť)
5.	A	veľký kruh, 1-krát okolo
6.	A	na kruhu pracovný cval, 1-krát okolo
7.	A	priamo vpred, na dlhej stene ruch predĺžiť
8.	C	pracovný klus
9.	HXF	po diagonále zmeniť smer, ľahký klus, ruch predĺžiť
10.	F	pracovný klus (vysedieť)
11.	A	veľký kruh, 1-krát okolo
12.	A	na kruhu pracovný cval, 1-krát okolo
13.	A	priamo vpred, na dlhej stene ruch predĺžiť
14.	C	pracovný klus (vysedieť)
15.	MF	na dlhej stene ruch predĺžiť, ľahký klus
16.	A	zo stredu
17.	X	stáť, pozdrav, odchod krokom na voľnej o'azi

4.2.5 *Skoková skúška*

- každý člen hodnotiteľskej komisie súhrnne ocení testované skoky jednou známku vyjadrujúcou zhodnotenie všetkých uvedených aspektov. Výsledná známka je priemerom bodového hodnotenia jednotlivých členov komisie. Členovia komisie môžu bezprostredne po skúške vzájomne konzultovať udelené hodnotenie. Skokovú skúšku absolvujú kone na parkúre – pozri obrázok. Výška a šírka prekážok je do 100 cm. Súčasťou parkúru je skokový (gymnastický) rad.

Typy a rozmery prekážok na skokovú skúšku (C_{5b})

Skokovú skúšku absolvujú kone na nasledujúcom parkúre (pozri obrázok C.1). Výška a šírka prekážok je určená do 100 cm. Súčasťou parkúru je skokový (gymnastický) rad.

1 - skokový rad	1C - dvojbradlie	3 - triplebar	6 - múr
1A - bariéra na zemi	1D - oxeť	4 - kolný skok	7 - oxeť
1B - kríž	2 - múr	5 - oxeť	

Obrázok C.1 - Plánik parkúru na skokovú skúšku (C_{5b})

5 Lineárny popis a hodnotenie exteriéru angloarabských koní

5.1 Úvod

Najrozšírenejšou metódou hodnotenia exteriéru zvierat je systém založený na lineárnom popise exteriéru. Tento systém bol pôvodne vyvinutý pre holštýnske plemeno hovädzieho dobytky v USA a v súčasnosti je v rôznych modifikáciách úspešne využívaný v chove koní v niektorých európskych štátoch (SRN, Holandsko, ČR).

Znaky popisované touto metódou by mali spĺňať nasledujúce požiadavky:

- 1) Linearita v biologickom utváraní
- 2) Jednoznačná charakteristika
- 3) Dostatočná dedivosť
- 4) Ekonomický význam – vzťah k produkcii, reprodukcii alebo dlhovekosti
- 5) Možnosť objektívneho merania
- 6) Dostatočná variabilita v populácii
- 7) Nenahraditeľnosť – znak je jedinečný, nekoreluje s inou vlastnosťou, ktorá je lepšie hodnotiteľná.

Pri rešpektovaní týchto požiadaviek bola zostavená pre potreby ZCHKS metodika výkonu lineárneho popisu exteriéru koní.

Princíp tohto systému spočíva v kombinácii popisu jednotlivých znakov a celkového hodnotenia exteriéru, ktoré na vlastný popis bezprostredne nadväzuje. Jednotlivé znaky sú popisované vzhľadom k ideálu, teda porovnávané s požadovaným utváraním. Preto je u niektorých znakov (napr. chrbtová línia, postoj panvových končatín, kopyto alebo sponka hrudníkovej končatiny) ideál hodnotený 5 bodmi, a extrémne hodnoty (1 bod a 9 bodov) sú nežiaduce. Pri iných znakoch sa naopak blíži ideálu utváraný znak popísaný najvyšším počtom bodov (ušľachtilosť, priestrannosť kroku a klusu).

Jednotlivé znaky sú popisované tak, ako sú skutočne vyjadrené, pričom je každý znak popísaný číslom, takže by malo byť možné podľa popisu prípadne dané zviera nakresliť.

Pri celkovom hodnotení je stanovená výsledná známka za exteriér.

5.2 Všeobecné ustanovenia

1. Metodika je určená k popisu a hodnoteniu exteriéru koní plemena angloarab a ostatných plemien, ktoré sa v plemenitbe angloaraba využívajú.
2. Výsledky popisu a hodnotenia exteriéru môžu byť podkladom pre odhad plemennej hodnoty žrebcov v rámci kontroly dedičnosti. Možno ich využiť i pri ďalších príležitostiach (triedenie koní, výstavy a pod.).
3. Lineárny popis exteriéru koní pre účely kontroly dedičnosti vykonáva špecialista bonitér schválený Radou PK plemena angloarab.
4. Súčasťou hodnotenia exteriéru koní je:
  - a) identifikácia koňa
  - b) zistenie telesných rozmerov
  - c) popis farby koňa a grafické zaznamenanie odznakov a chlповých vírov
  - d) lineárny popis telesných znakov a mechaniky pohybu
  - e) označenie jednotlivých chýb telesnej stavby a mechaniky pohybu
  - f) celkové hodnotenie exteriéru so stanovením výslednej triedy za exteriér a zaradenie do príslušného oddielu PK.
5. Základom účinnosti lineárneho popisu je plné využitie celého rozsahu bodovej stupnice v rámci variability utvárania daného znaku.

5.3 Vypĺňovanie popisového listu

- a) Identifikácia koňa – kontrola pôvodov podľa Potvrdenia o pôvode koňa, vyplnenie požadovaných údajov vrátane životného čísla a výpalov.
- b) Zmeranie telových mier – pri koňoch sa zisťujú nasledovné telové miery:
  - výška na kohútiku palicová – meria sa palicovou mierou od najvyššieho bodu kohútika k podložke;
  - výška na kohútika pásmová – meraná pásmom detto;
  - obvod hrudníka – meraný pásmom za lopatkou;
  - obvod záprstia – meraný pásmovou mierou na ľavom záprstí (s presnosťou na mm).
- c) Popis farby koňa – uvádza sa slovný popis farby koňa vrátane odznakov. V grafickej časti sa označia ohraničenia odznakov a výskyt chlповých vírov.

5.4 Lineárny popis znakov exteriéru

Lineárny popis predstavuje vyjadrenie skutočného utvárania daného znaku pomocou 1 – 9 bodov v rámci možných biologických extrémov. Do popisu je zahrnutých týchto 22 znakov: typ, rámec, ušľachtilosť, dĺžka krku, nasadenie krku, dĺžka kohútiku, dĺžka chrbta, tvar chrbta, dĺžka bedier, tvar bedier, dĺžka zadku, sklon zadku, lopatka, sponka hrudníkovej končatiny, kopyto hrudníkovej končatiny, postoj panvových končatín, sponka panvovej končatiny, kopyto panvovej končatiny, šírka tela, tvar zadku, priestrannosť kroku a priestrannosť klusu.

Charakteristika popisovaných znakov

1. Typ

Vyjadruje do akej miery zodpovedá súhrn telesných vlastností príslušnosti k určitej plemennej alebo úžitkovej skupine.

Popis:

1. Výrazne netypický
2. Netypický
3. Takmer netypický
4. Málo typický
5. Pomerne typický
6. Takmer typický
7. Typický
8. Veľmi typický
9. Výrazne typický

2. Rámec

Je charakteristický dĺžkou tela s ohľadom na výšku na kohútiku.

Popis:

1. Veľmi krátky rámec (vysoký obdĺžnik)
2. Krátky rámec
3. Pomerne krátky rámec
4. Kratší rámec (štvorcový)
5. Stredný rámec
6. Dlhší rámec
7. Pomerne dlhý rámec
8. Dlhý rámec
9. Veľmi dlhý rámec (veľmi dlhý obdĺžnik)

3. Ušľachtilosť

Je vyjadrená súmernými tvarmi tela, výrazom hlavy a krku, pričom celá stavba tela je v súmerných proporciách. Stupeň ušľachtilosti býva vo vzťahu k temperamentu.

Popis:

1. Závažné nedostatky v súmernosti telesnej stavby – hrubosť
2. Veľmi hrubý
3. Malá ušľachtilosť, nedostatky v súmernosti stavby tela, prípadne závažné nedostatky exteriéru, hrubý
4. Hrubší
5. Priemerná ušľachtilosť, bez závažných nedostatkov v telesných znakoch
6. Ušľachtilejší
7. Ušľachtilý, dobre vyvinutý kôň
8. Veľmi ušľachtilý kôň
9. Veľmi ušľachtilý až jemný

4. Dĺžka krku

Popisuje sa dĺžka krku s ohľadom na jeho dostatočné osvalenie a mohunosť.

Popis:

1. Veľmi krátky krk, ktorý ruší harmóniu telesnej stavby
2. Krátky krk
3. Pomerne krátky krk, dobre utváraný krk
4. Kratší krk
5. Stredne dlhý, dobre formovaný krk
6. Dlhší krk
7. Pomerne dlhý krk
8. Dlhý krk
9. Veľmi dlhý krk

5. Nasadenie krku

Popisuje sa výška nasadenia krku.

Popis:

1. Veľmi nízko nasadený krk
2. Nízko nasadený krk
3. Pomerne nízko nasadený krk
4. Nižšie nasadený krk
5. Stredne nasadený krk
6. Vyššie nasadený krk
7. Pomerne vysoko nasadený krk
8. Vysoko nasadený krk
9. Veľmi vysoko nasadený krk

6. Dĺžka kohútika

Popis:

1. Veľmi krátky kohútik
2. Krátky kohútik
3. Pomerne krátky kohútik
4. Kratší kohútik
5. Stredne dlhý kohútik
6. Dlhší kohútik
7. Pomerne dlhý kohútik

8. Dlhý kohútik
9. Veľmi dlhý kohútik

7. Dĺžka chrbta

Popis:

1. Veľmi krátky chrbát
2. Krátky chrbát
3. Pomerne krátky chrbát
4. Kratší chrbát
5. Stredne dlhý chrbát
6. Dlhší chrbát
7. Pomerne dlhý chrbát
8. Dlhý chrbát
9. Veľmi dlhý chrbát

8. Tvar chrbta

Popisuje sa horná línia chrbta s ohľadom na výraznosť kohútika a plynulosť nasadenia bedier.

Popis:

1. Výrazne presedlaný chrbát
2. Mäkký chrbát
3. Voľný chrbát
4. Voľnejší chrbát
5. Rovný, pevný, dobre viazaný chrbát
6. Ľahko vyklenutý chrbát
7. Vyklenutý, mierne kaprí chrbát
8. Kaprí chrbát
9. Výrazne kaprí chrbát

9. Dĺžka bedier

Popis:

1. Veľmi krátke bedrá
2. Krátke bedrá
3. Pomerne krátke bedrá
4. Kratšie bedrá
5. Stredne dlhé bedrá
6. Dlhšie bedrá
7. Pomerne dlhé bedrá
8. Dlhé bedrá
9. Veľmi dlhé bedrá

10. Tvar bedier

Popisuje sa tvar bedier pri pohľade zo strany s ohľadom na plynulý prechod medzi chrbtom a zadkom koňa.

Popis:

1. Silne obsadené vlčie bedrá
2. Odsadené bedrá
3. Mäkké bedrá
4. Voľnejšie bedrá
5. Rovné bedrá

6. Plné bedrá
7. Ľahko vyklenuté bedrá
8. Vyklenuté bedrá
9. Kaprie bedrá

11. Dĺžka zadku

Popisuje sa dĺžka zadku od bedrového po sedací hrboľ.

Popis:

1. Veľmi krátky zadok
2. Krátky zadok
3. Pomerne krátky zadok
4. Kratší zadok
5. Stredne dlhý zadok
6. Dlhší zadok
7. Pomerne dlhý zadok
8. Dlhý zadok
9. Veľmi dlhý zadok

12. Sklon zadku

Je charakterizovaný odchýlkou hrboľa bedrovej kosti a sedacej kosti od vodorovnej roviny. S ohľadom na charakteristiku plemena sa za priemer považuje zadok sklonený pod uhlom 20° . Popisuje sa zo strany.

Popis:

1. Rovný zadok – postavenie panvy a krížovej kosti je takmer rovnobežné
2. Takmer rovný zadok
3. Rovnejší zadok – uhol spojnice bedrového a sedacieho hrboľa s vodorovnou rovinou je asi 30°
4. Ľahko sklonený zadok
5. Mierne sklonený zadok – panva zvierá s vodorovnou rovinou asi 20°
6. Sklonený zadok
7. Takmer zrezaný zadok – uhol spojnice bedrového a sedacieho hrboľa je asi 30°
8. Zrezaný zadok
9. Výrazne zrezaný zadok

13. Lopatka

Popisuje sa z pohľadu uhla lopatky k ramennej kosti. Prihliada sa tiež k dĺžke a šikmosti lopatky.

Popis:

1. Lopatka strmá krátka – uhol s ramennou kosťou je zreteľne väčší
2. Strmá lopatka
3. Pomerne strmá lopatka – uhol lopatky a ramennej kosti je asi 90°
4. Strmšia lopatka
5. Primerane dlhá a šikmá lopatka – uhol lopatky a ramennej kosti je mierne ostrejší
6. Dlhšia a šikmá lopatka
7. Lopatka šikmo postavená, dlhá – uhol lopatky a ramennej kosti je ostrejší
8. Dlhá a veľmi šikmá lopatka
9. Lopatka veľmi šikmá a veľmi dlhá – uhol lopatky a ramennej kosti je ostrý

14. Sponka hrudníkovej končatiny

Popisuje sa uhol a dĺžka sponky hrudníkovej končatiny.

Popis:

1. Sponka medvedia
2. Veľmi mäkká a dlhá sponka
3. Mäkká sponka
4. Mäksia sponka
5. Primerane dlhá sponka, správny uhol – uhol sponky s vodorovnou rovinou je asi 50°
6. Primerane dlhá, ale strmšia sponka
7. Sponka strmšia a kratšia
8. Strmá sponka
9. Veľmi strmá sponka so sklonom k prekĺbenému postoj

15. Kopyto hrudníkovej končatiny

Popisuje sa uhol prednej steny kopyta s vodorovnou rovinou. Je potrebné zobrať do úvahy správnu korektúru kopyta a kvalitu podkúvania (ozuby).

Popis:

1. Veľmi ploché kopyto
2. Ploché, veľmi ostrouhlé kopyto
3. Ploché ostrouhlé kopyto
4. Plochejšie kopyto
5. Dobre utvárané kopyto, uhol asi 45°
6. Strmšie kopyto
7. Strmé tupouhlé kopyto s vyššou pätkou
8. Tupouhlé kopyto
9. Špalíkové kopyto

16. Postoj panvových končatín

Je charakterizovaný uhlom panvových končatín v päťovom kĺbe. Popisuje sa pri pohľade zo strany.

Popis:

1. Veľmi otvorený päťový kĺb
2. Otvorený päťový kĺb
3. Ľahko otvorený päťový kĺb
4. Náznať otvoreného päťového kĺbu
5. Normálny uhol päťového kĺbu
6. Náznať šabl'ovitého postoja
7. Väčší uhol panvových končatín, šabl'ovitý postoj
8. Náznať hákovitého postoja
9. Hákovitý postoj

17. Sponka panvovej končatiny

Popisuje sa uhol a dĺžka sponky panvovej končatiny.

Popis:

1. Sponka medvedia
2. Veľmi mäkká a dlhá sponka
3. Mäkká sponka
4. Mäksia sponka
5. Správne uhľovaná, primerane dlhá sponka, uhol sponky s vodorovnou rovinou je asi 55°

6. Primerane dlhá, ale strmšia sponka
7. Sponka strmšia a kratšia
8. Strmá sponka
9. Veľmi strmá sponka so sklonom k prekľbenému postoju

18. Kopyto panvovej končatiny

Popisuje sa uhol prednej steny kopyta s vodorovnou rovinou. Je potrebné zobrať do úvahy správnu korektúru kopyta a kvalitu podkúvania (ozuby).

Popis:

1. Veľmi ploché kopyto
2. Ploché, veľmi ostrouhlé kopyto
3. Ploché ostrouhlé kopyto
4. Plochejšie kopyto
5. Dobre utvárané kopyto, uhol asi 55°
6. Strmšie kopyto
7. Strmšie tupouhlé kopyto s vyššou pätkou
8. Tupouhlé kopyto
9. Špalíkové kopyto

19. Šírka tela

Popisuje sa šírka tela v oblasti hrudníka pri pohľade spredu.

Popis:

1. Veľmi úzke telo
2. Úzke telo
3. Pomerne úzke telo
4. Mierne široké telo
5. Stredne široké telo
6. Širšie telo
7. Široké telo
8. Veľmi široké telo
9. Výrazne široké telo

20. Tvar zadku

Popisuje sa tvar zadku pri pohľade zozadu a prihliada sa k šírke zadku v bedrových kĺboch (chochloch).

Popis:

1. Strechovitý a úzky zadok
2. Strechovitý zadok
3. Oválny zadok
4. Melónovitý zadok
5. Primerane široký, dobre formovaný a dobre vyvinutý zadok
6. Guľatý zadok
7. Široký a silne osvalený zadok
8. Štiepaný zadok
9. Štiepaný zadok s mohutnými svalmi

21. Priestornosť kroku

Popisuje sa dĺžka kroku a došľap panvovej končatiny vzhľadom k stope hrudníkovej končatiny. Zohľadňuje sa pružnosť kroku.

Popis:

1. Výrazne krátky krok
2. Veľmi krátky krok
3. Krátky krok
4. Kratší krok
5. Stredne dlhý krok, panvová končatina došľapuje do stopy hrudníkovej končatiny, krok je elastický
6. Dlhý krok
7. Dlhý krok – panvová končatina mierne predšľapuje stopu hrudníkovej končatiny
8. Veľmi dlhý krok
9. Veľmi dlhý krok – panvová končatina výrazne predšľapuje stopu hrudníkovej končatiny, krok je pružný

22. Priestornosť klusu

Popisuje sa dĺžka kroku v kluse s došľapom panvovej končatiny vzhľadom k stope hrudníkovej končatiny. Zohľadňuje sa tiež kmih a akcia.

Popis:

1. Výrazne krátky klus
2. Veľmi krátky klus
3. Klus málo priestorný
4. Kratší klus s dobrým kmihom
5. Priestranný klus, panvové končatiny došľapujú do stôp hrudníkových končatín
6. Dlhší klus
7. Priestranný klus, výrazný posun, panvové končatiny predkračujú stopy hrudníkových končatín
8. Veľmi dlhý klus
9. Veľmi priestorný klus, panvové končatiny výrazne predkračujú stopy hrudníkových končatín

5.5 Odchýlky od telesnej stavby

Súčasne s popisom zvierat'a sa označia zistené nedostatky telesnej stavby. Celkom je možno označiť 69 chýb. Odchýlky telesnej stavby sa označujú len v prípade ich jednoznačného výrazného prejavu.

5.6 Celkové hodnotenie

Zahrňuje hodnotenie štyroch výsledných charakteristík úžitkového typu, exteriéru a mechaniky pohybu.

5.6.1 Úžitkový typ

Hodnotí sa stupeň vyjadrenia mnohostranne úžitkového typu. Zahrňuje plemeno angloarab vrátane plemien, ktoré môžu byť použité v plemenitbe, pokiaľ spĺňajú rovnaké požiadavky – pozri Štatút PK plemena angloarab.

Požaduje sa ušľachtilý, korektný a výkonný teplokrvný kôň stredného rámca, s dobrými líniami a s priestornými, elastickými, korektnými chodmi, s dobrým kmihom. Pre svoju jazditeľnosť, temperament, charakterové vlastnosti a pevné zdravie je obzvlášť vhodný pre všetky druhy výkonnostného jazdeckého športu, najmä v dištančných disciplínach. Pri hodnotení sa posudzuje vyjadrenie požiadaviek chovného cieľa a plemenného štandardu bez ohľadu na génový podiel vymenovaných plemien.

Celková ušľachtilosť – požaduje sa stredne mohutný kôň, s dobre vyjadreným pohlavným výrazom a pevnou konštitúciou.

Harmónia telesnej stavby – požaduje sa harmonická telesná stavba s vyváženým pomerom jednotlivých telových partií.

Doplňujúce ukazovatele:

Hlava – suchá, výrazné oko
Krk – dostatočne dlhý a silný
Chrbát – primerane dlhý a široký
Bedrá – široké a dobre osvalené
Lopatka – dobre osvalená, dlhá
Hrudník – klenutý, dostatočne hlboký a dlhý
Kosti – pevné, stredne silné
Koža – pružná s jemnou srst'ou

5.6.2 Stavba tela

Zahrňuje hodnotenie rozhodujúcich telových partií a konštitučnú pevnosť telovej stavby.

Hlavné ukazovatele sú:

Krk – dĺžka, výška, nasadenie, nesenie.

Kohútik, chrbát, bedrá – pevný výrazný kohútik, dostatočne dlhý chrbát, rovné, dobre viazané, primerane široké bedrá pevne spojené s chrbtom a s krížovou kosťou, pevná horná línia.

Zadok – mierne sklonený, dlhý, priestorný, dostatočne široký, najmä v bedrových kĺboch a hrboľoch dobre osvalený.

Konštitúcia – pevná kostra, dobre vyvinuté a pevné svalstvo, pevné väzy a šľachy, dobre vyvinuté a výrazné kĺby, živý temperament.

Doplňujúci ukazovateľ: hrudník

5.6.3 Končatiny

Posudzuje sa utváranie končatín, ich postavenie, a celková mechanika pohybu. Požadujú sa suché končatiny so zreteľnými, primerane silnými a pevnými kosťami a kĺbmi, s výraznými a pevnými šľachami, s pravidelným postojom. Panvové končatiny dobre uhlované, sponky pevné, stredne dlhé a pružné.

Kopytá pevné, pravidelné, s kvalitnou rohovinou, pohyb pravidelný a priestorný.

5.6.4 Mechanika pohybu

Predstavuje subjektívne hodnotenie kvalitatívnej časti mechaniky pohybu v kroku a kluse.

Hlavnými ukazovateľmi sú:

- priestornosť chodu
- kmih
- ruch
- akcia
- kadencia
- čistota chodu
- elasticosť chodu

5.6.5 Celkové hodnotenie

Jednotlivé charakteristiky sa posudzujú vo vzťahu k ideálnemu prejavu v súlade s chovným cieľom.

Hodnotenie sa vykonáva pridelením počtu bodov za jednotlivé hodnotené ukazovatele. Celkový počet bodov za zovňajšok je daný súčtom prepočítaného počtu bodov v jednotlivých charakteristikách. Prepočet bodov sa vykonáva prepočtovým koeficientom podľa nasledujúceho kľúča:

Súhrnná charakteristika	Podiel na celkovom počte bodov v %	Prepočtový koeficient
Úžitkový typ	25	0,15
Stavba tela	25	0,25
Končatiny	25	0,30
Mechanika pohybu	25	0,30
Celkom	100	1,00

Pre zaradenie koňa do hlavnej plemennej knihy (HPK) je požadované celkové hodnotenie aspoň 7,1 bodu, popis veľkosti tela najmenej 5 bodov a známy pôvod do štvrtej generácie.

Pre zaradenie do plemennej knihy (PK) je požadované celkové hodnotenie aspoň 6,1 bodu, hodnotenie veľkosti tela 5 bodov a 3 známe generácie.

Výsledky sa vyjadrujú v dokumentácii uvedením celkového počtu bodov, popis uvedením počtu bodov za každú charakteristiku v poradí:

Úžitkový typ – Stavba tela – Končatiny – Mechanika pohybu

POPISOVÝ LIST

Plemeno: ..... Č. pop.: .....

Živ. číslo: ..... Meno: ..... Dátum narodenia: .....

Popis: .....

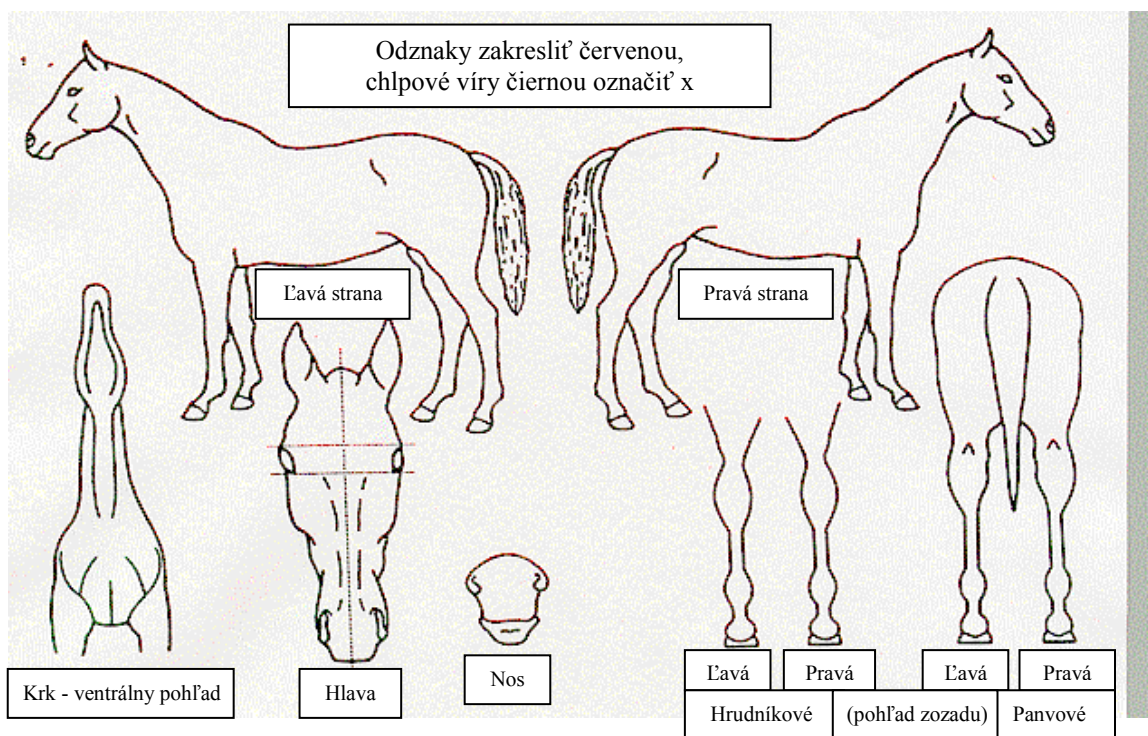
Charakteristika: .....

Pôvod: otec: ..... / matka: .....

Miery: /...../...../...../...../.....
 KVpal KVpás OH OZ

Majiteľ: .....

Poslať na adresu: .....

CELKOVÉ HODNOTENIE

	Body	Koef.	Prepočet
Úžitkový typ		0,15	
Stavba tela		0,25	
Končatiny		0,30	
Mechanika pohybu		0,30	

Dátum posúdenia: ..... Hodnotil: .....

Miesto: ..... Overené: .....

LINEÁRNY POPIS EXTERIÉRU

1	Typ	netypický	1	2	3	4	5	6	7	8	9	typický
2	Rámec	vysoký	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý
3	Ušľachtilosť	hrubý	1	2	3	4	5	6	7	8	9	ušľachtilý
4	Dĺžka krku	krátky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý
5	Nasadenie krku	nízko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	vysoko
6	Dĺžka kohútiku	krátky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý
7	Dĺžka chrbta	krátky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý
8	Tvar chrbta	presedlaný	1	2	3	4	5	6	7	8	9	kaprí
9	Dĺžka bedier	krátke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhé
10	Tvar bedier	vľčie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	kaprie
11	Dĺžka zadku	krátky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý
12	Sklon zadku	rovný	1	2	3	4	5	6	7	8	9	zrazený
13	Lopatka	strmá	1	2	3	4	5	6	7	8	9	šikmá
14	Sponka hrudník. končatiny	mäkká	1	2	3	4	5	6	7	8	9	strmá
15	Kopyto hrudník. končatiny	ploché	1	2	3	4	5	6	7	8	9	špalíkové
16	Postoj panvových končatín	otvor. päta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	šabl'ovitý
17	Sponka panvovej končatiny	mäkká	1	2	3	4	5	6	7	8	9	strmá
18	Kopyto panvovej končatiny	ploché	1	2	3	4	5	6	7	8	9	špalíkové
19	Šírka tela	úzke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	široké
20	Tvar zadku	strechovitý	1	2	3	4	5	6	7	8	9	rozštiepený
21	Priestornosť kroku	krátky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý
22	Priestornosť klusu	krátky	1	2	3	4	5	6	7	8	9	dlhý

ODCHÝLKY TELESNEJ STAVBY

Hlava

- 1 hrubá
- 2 klinovitá
- 3 klabonosá
- 4 ovčia

Krk

- 5 labutí
- 6 obrátený
- 7 prasací
- 8 tenký

Kohútik

- 9 nevýrazný
- 10 príliš vysoký

Hrudník

- 11 valcovitý
- 12 plytký
- 13 zaškrtený

Zadok

- 14 vypuklá kríž. kosť

Chvost

- 15 nízko nasadený
- 16 vysoko nasadený
- 17 krivý

Končatiny

- 18 lymfatické
- 19 nevýrazné kĺby
- 20 pakosť
- 21 pakostné lišty
- 22 špánok
- 23 krúžok
- 24 nálevky
- 25 zaškrtené záprstie
- 26 prehnuté záprstie

Päťový kĺb

- 27 úzke
- 28 krátke
- 29 slabé
- 30 špánok
- 31 smčia kosť
- 32 zajačia kosť
- 33 nálevky
- 34 krížové nálevky
- 35 pipka

Sponka

- 36 veľmi krátka
- 37 veľmi dlhá

Kopyto

- 38 ploché
- 39 plné
- 40 zúžené
- 41 nepravidelné
- 42 schvátené
- 43 rozštep

Postoj vpredu

- 44 prikl'aknutý
- 45 prehnutý
- 46 zbiehavý
- 47 rozbiehavý
- 48 vbočený
- 49 vybočený
- 50 zovretý
- 51 rozovretý

Postoj vzadu

- 52 sudovitý
- 53 kravský
- 54 zbiehavý
- 55 rozbiehavý
- 56 zovretý
- 57 rozovretý

Pohyb

- 58 strúhanie
- 59 stíhanie
- 60 rozhadzovanie
- 61 zametanie
- 62 kohútí krok
- 63 nekoordin. pohybu zadku
- 64 pomalý nevýrazný krok

Charakter

- 65 zlý
- 66 bojzlivý
- 67 agresívny

Chyby chrupu

- 68 predkus
- 69 podkus